

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

32. Solvitur difficultas de vocatione congrua ex eadem quaestione secunda ad Simplicianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

est enim qui operatur in nobis & velle & operari &c. Quibus verbis & consequentibus plenissime docet etiam ipsum velle, quod illa superior responsio errando homini, solâ vocatione præcedente arrogaverat, Deo miserenti & operanti, non tantum vocanti ascribendum esse: ac proinde non esse sic partitendum cum Deo velle & operari, ut dicamus velle esse Dei & nostrum, Dei vocando, nostrum sequendo; id verò quod volumus, hoc est, ipsum bene agere esse solius Dei: sed potius sicut hoc ex professo explicat: *Vtrumque & velle & bene agere, nostrum est, propter arbitrium voluntatis, & utrumque tamen datum est per Spiritum fidei & charitatis.* Quis enim dubitet & velle & operari nostrum esse, cum sit impossibile velle aut bene operari nisi arbitrio voluntatis? Sed & operari &

ipsum velle Deus in ipsa voluntate operatur, non si homo velit, & consentiat, & operetur (*quoniam non potest effectus misericordie Dei esse in hominis potestate, at frustra ille miseretur si homo nolit*) sed ita ut sine dubio homo velit & consentiat & operetur. Et hæc sufficiunt, ut perspicue lector intelligat, quantâ absurditate, & veritatis indagandæ tradendæque præiudicio, & gratiæ perdendæ periculo, huiusmodi loca quibus errores gratiæ capitaliter perniciosi ab Augustino refelluntur, ad gratiam Neotericorum explicandam asserendamque rapiuntur. Quid enim Lector sobrius, & in Augustino versatus suspicari aliud potest, quàm à viris, licet bonis, imprudentibus & nescientibus, eorum sibi doctrinam tradi quorum principia tantopere verbaque placuerunt?

CAPVT XXXII.

Solvitur difficultas de vocatione congrua, ex eadem quaestione secunda ad Simplicianum.

ALIVS est in eadem quaestione secunda Augustini locus, ubi sapius mentionem facit congruæ vocationis: *Igitur non volentis neque currentis sed miserentis est Dei, qui eo modo vocavit, quo aptum erat ei, qui secuti sunt vocationem:* Et paulo post: *Si vellet etiam ipsorum misereri, posset ita vocare, quo modo illis aptum esset, ut & moverentur, & intelligerent & sequerentur.* Et iterum inferius: *illi enim electi, qui congruenter vocati: illi autem qui non congruebant, neque contentabantur vocationi, non electi, quia non secuti quamvis vocati.* Et infra: *Quia etsi multos vocet, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum est ut sequantur.* Et paucis interpositis: *Cuius miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respiciat.* Et cum ejus rei multa exempla protulisset, tandem concludit generaliter. *Cum ergo alius sic, alius autem sic moveatur ad fidem, eademque res aliis modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat, aliumque moveat, alium non moveat, quis audeat dicere defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemque coniungeret, in qua Jacob iustificatus est?* Et libro de dono perseverantiæ: *Ex quo apparet quosdam in ipso ingenio divinum naturaliter minus intelligentia, quo moveantur ad fidem, si CONGRUA SVIS MENTIBVS vel audiant verba, vel signa conspiciant. Quæ congruitas etiam illis libris de Spiritu & littera indicari videtur: Cur illi ita suadeatur ut persuadeatur, illi autem non ita, duo sola occurrunt interm quæ respondere mihi placeat &c.* Ex quibus locis collegerunt Scholastici quidam gratiâ suam congruam, quæ videlicet tali tempore & loco datur, quo per scientiam conditionatam prævidetur Deo voluntatem hominis ei congruam præbituram: quamvis pro sua natu-

rali indifferentia ad agendum & non agendum, possit ei non consentire, & aliquando alia voluntas eodem modo affecta non consentiat. Nam per istam Dei præscientiam conditionatam dicunt se omni Angustia & perplexitate liberari, in declaranda videlicet libertate voluntatis. Ex quo fit etiam, ut alii simpliciter efficacem gratiam esse dicant eam, cum qua voluntas operatur, ita ut ab effectu efficax dicatur.

Responderunt nonnulli hoc argumento territi Augustinum hoc libro disputare potius quàm resolvere, ventilare quaestionem quàm definire. Sed quamvis revera sanctus Augustinus in hoc libro veritatem investigando, multum in utramque partem disputer, tantâ quidem contentione ut fatiget intentionem lectoris, & nisi vigilantiter attendat proclivis admodum sit lapsus quo disputatio pro resolutione capiatur, satis tamen perspicue videntur allegata loca mentem resolventis ac docentis exprimere. Quare alii dicunt Augustinum eo libro disputare potius quàm planè, plenèque gratiæ Christi vim, naturamque explicare. Sed quamvis verum sit, uberius eum contra Pelagianos de natura gratiæ disputasse, utpote qui se fateatur proficenter Deo miserante scripsisse, non tamen à perfectione capisse; nihil tamen omnino, quod sciam, ex ista quaestione retractavit; ac proinde quicquid in ea de gratia Christi docuit, verum esse cõfessus est.

Respondeo igitur, quicquid obiectum est ex illa quaestione de vocationis divinæ congruitate, nos admittere, sed nihil eorum inde cõsequi pro stabilienda tali gratiæ congruitate, vel voluntatis indifferentia, qualem ipsi præscientiæ conditionatæ beneficio statuunt, idque propter duas causas.

K 3

Prima

Prima est quia Augustinus non loquitur de congruitate interna, gratiæ qua cor mollitur & frangitur, sed externæ vocationis, quæ alicui congrua dicitur, quia affectibus ejus adaptata est. Quod ita perspicuum est ex illo ipso istius quæstionis loco, ubi de congruitate disputat, ut non videatur in dubium posse revocari. Nam statim in initio istius objecti loci, congruam vocationem explicans ita loquitur: *Vt quamvis multi uno modo vocati sunt, tamen quia non omnes uno modo affecti sunt, illi soli sequuntur vocationem, qui ei capiendâ reperuntur idonei.* Ecce multi uno modo vocantur, & tamen unius affectibus congruit, non alterius; & illi sequuntur quorum affectibus congruit. Externa est igitur vocatio & congruitas ejus. Nam interna vocatio ipsos affectus quibus congruit vocatio, non invenit sed inferit. Quod ut intelligatur, animadvertendum est, ipsos affectus quibus vocatio congruit, & per quos idonei sunt homines ut sequantur vocationem, ut eam capiant. ut eam capere apti sint, prout Augustinus loquitur, per ipsam gratiam, insonante foris vocatione, intrinsecus inspirari. Illis autem inspiratis, mox incipit placere quod promittitur & jubetur, displicere quod vetatur, & ita fit capax vocationis, ita fit ad eam sequendam idoneus, ita denique ut Augustinus loquitur, incipit ipse *congruere & contemperari vocationi*: cui nunquam per affectus rerum terrenarum, quibus ante affectus gratiæ inspiratos, plenus est, congruet aut contemperabitur. Proinde quod aliquoties ibidem ait, ita Deum vocare, *prout scit congruere ut vocantem non respuat* &c. de externa vocationis congruitate sermo est, qui utpote res divinas proponenti, & ad divina diligenda provocanti, nunquam congruet homo ante gratiam acceptam & affectus novos, quos se recipientibus tribuit.

Quod si cui forte in ista decertatione obscuritas, vel in Augustini verbis ambiguitas aliqua adhuc supersse videatur, ea statim luculentissime in consequentibus tollitur, dum exponens diversitatem vocationum, quarum alijs alijs congruant, nullas omnino nisi externas meminit, quatenus omnia signa comprehendunt, & ab internis voluntatis motibus distinguuntur: *Cur ergo, ait, Esau non sic est vocatus, ut vellet obedire? Videmus enim alios aliter IISDEM REBUS DEMONSTRATIS VELL SIGNIFICATIS ad credendam moveri.* Sicut exempli gratia, *Simeon in Dominum nostrum Iesum Christum adhuc infantem parvulum credidit, SPIRITU EI REVELANTE COGNOSCENS.* Nathanael ad unam sententiâ, quam ab illo audivit &c. respondit, *Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Israel.* MIRACULO FACTO IN CANA GALILEÆ, crediderunt in eum discipuli eius multos LOQUENDO incitavit ad fidem, multos nec SUSCITATIS MORTUIS crediderunt. De cruce atque morte eius contentum etiam discipuli turbaverunt, & tamen latro tunc credidit, cum eum non prestantorem videret in operibus, sed CONSORTIO CRUCIS ÆQUALI. Unus etiam de numero discipulorum

^A post eius resurrectionem, non tam viventibus membris, quam RECENTIBVS CICATRICEBUS credidit. Multi ex eorum numero, à quibus crucifixus est, qui videntes eum MIRACULA FACIENTEM contempserant, DISCIPVLIS EVM PRÆDICANTIBVS, & in nomine eius TALIA FACIENTIBVS crediderunt. Quis non videt, omnes istos tam diversos vocationis modos non nisi externos esse, prout etiam omnia signa intellectui ferventia complectuntur? Vnde clarissime subiungit: *Cum ergo alius sic, alius autem sic moveatur ad fidem, eademq; res sepe alio modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat, aliamq; moveat, alium non moveat; quis audeat dicere deesse Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemq; converteret?* Quid est alius sic, alius autem sic movetur ad fidem, nisi alius revelatione, alius unâ sententiâ, alius miraculo, alius loquendo, alius mortui suscitatione, alius videndo Domini cicatrices, alius discipulorum prædicatione, alius alijs rebus demonstratis vel significatis, quos alios diversos vocationis modos explicuerat? Nam idem discretioni adjungit, quod eadem res alio modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat, eo quod uno modo dicta congruat, alio non congruat movendæ voluntati. Istos autem dicendi modos, ex quibus ista congruitas nascitur, externos esse, nemo sanæ mentis dubitare permittitur. Itaque ut omnis dubitatio tolleretur in subsequentiis, alios externos vocationis modos profert, quibus vel effectum congruitatis, qui est movere voluntatem, vel ipsam etiam congruitatem expressis verbis tribuit: *Conqueritur autem in se de peccatoribus Deus, tanquam de his, quos peccare ipse non cogit. Simul etiam ut hi, quorum miseretur, hanc quoque habeant vocationem, ut dum conqueritur Deus de peccatoribus, compungantur corde, atque ad eius gratiam convertantur.* Hoc est ut Dei de peccatoribus querimonia, sit alijs congrua vocatio, ad conversionem. Et paulo inferius: *Hac demonstratio potentia Dei contra Pharaonem, & annuntiatio nominis eius in universa terra, predest eum ut timeant, & vias suas corrigant, quibus VOCATIO TALIS CONGRUIT.* Ecce gravis illa flagellatio Pharaonis, & inde secuta nominis Dei gloriosa prædicatione, congrua quorundam sit vocatio, quam externam fuisse dubitari non potest. Vt proinde ex istis valde perspicuum sit, immerito obtortoq; collo loca quæ de congrua vocatione loquuntur, ad illud genus gratiæ internæ congruæ rapi, quam Neoterici tuendam susceperunt.

^D Nam si reliquas quoque sancti Doctoris lucubraciones percurrere liberet. eaque expendere, quæ de congruis verbis aut rebus aut operationibus passim docuit, sapissime reperiremus eum tribuere congruitatem vocationi seu fassioni & similibus, per quæ homini sit quedam testificatio aut significatio rei per voluntatem amplectendæ aut respuendæ, gratiæ verò nunquam. Nam vocatio, prout nomen sonat sub genere signorum continetur, eoque modo ab Augustino accipi solet. *Quis, inquit, p...*

Lib. 1. q. 2. ad simplic.

testi credere, nisi aliqua vocatione, hoc est, aliqua re-
rum testificatione tangatur? Et in libro de Spi-
ritu & littera: Neque enim credere potest, quolibet
libro arbitrio, si nulla sit sua vis vel vocatio cui cre-
dat. Testificatio vero sicut & suasio sub signis
continentur, quæ ad externos internosque
sensūs cognitivos pertinent, quemadmodum
etiam in utroque loco significat. In primò
quidem quando immediate subijcit; Quis ha-
bet in potestate, tali viso (id est phantasmate vel
cogitato ad illam vocationem pertinente)
attingi mentem suam, quo eius voluntas moveatur
ad fidem? Hoc est, quod sit ei congruum. In
secundo vero quando præmittit: Visorum sua-
simbus agit Deus, id est, vocat nos ut velimus &
ut credamus. sive extrinsecus per Evangelicæ exhor-
tationes, ubi & mandata legum aliquid agunt, si ad
hoc admovet hominem infirmitatis sue, ut ad gra-
tiam insufficientem credendo confugiat, sive intrinse-
cus, ubi nemo habet in potestate quid ei veniat in
mentem: sed consentire vel dissentire propria voluntate
sua est. Sed alibi multò manifestius: Et quo-
niam nec visile quicquam potest nisi admonitus & vo-
catus sive intrinsecus ubi nullus hominum videt (per
visibile scilicet) sive extrinsecus per sermonem sonantem
aut per aliqua signa visibilia. Et paulò inferius de
Pharaone: Illius rei gestæ (per Ioseph) cognitio,
vocatio eius fuit, ut populum Israel misericorditer tra-
stans non esset ingratus. Ex quibus documentis
vides Augustinum vocationem, quam subindè
& suasionem & testificationem vocat, illam
intelligere, quæ veluti signum divina volun-
tatis, vel sensibus externis illatur, ut ad
mentem deferatur, vel etiam intrinsecus im-
mediate menti per visa præsentetur, ut ei vo-
luntas consentiat vel dissentiat. Sicut ergò
vocatio veluti signum quoddam ad cognitivas
facultates pertinet, & eatenus etiam ad intelli-
gentiam, quatenus objectum amplectendum
aut respiciendum offert voluntati, ita congrui-
tas eius, eiusdem ordinis est, hoc est, in genere
signi: Et utraque quamvis in ipsa quoque
mente locum habere possit, externa tamen est,
comparatione voluntatis.

Augustinus igitur attentà notione & naturâ
vocationis, itemque suasionis & exhortationis,
& testificationis, per quas homines ad fidem
spem charitatemque vocari solent, non solum
in illa secunda ad Simplicianum quæstione,
sed alijs plurimis locis, congruitatem rebus
aut operationibus externis tribuit, quibus
homo ad aliquid agendum aut relinquendum ac-
commodatè vocatur & impellitur, nunquam
verò, ut dixi, gratiæ voluntatis internæ.
Nam hinc est, quod congruitatem illam ali-
quando generaliter signis tribuit, quibus om-
nis aut penè omnis vocatio peragitur: Ex quo
apparet habere quosdam in ipso ingenio divinum na-
turæ aliter munus intelligentiæ, quo moveatur ad fi-
dem, si CONGRVA suis mentibus vel ad dicant verba,
vel signa conspiciant. Aliquando etiam tribuit
visis, quæ signorum externorum quædam esse
effecta sunt, intus ex externo sensuum tactu pul-
sulantia; quamvis & sopitis vel vigilantibus
sensibus per seipsa intrinsecus nasci, vel divi-

nitus excitari possint: Vt alij ad salutem suam cre-
derent, alij ad naturam suam, non crederent, ipse
utique non in carne, sed in Spiritu veniebat, VISIS
CONGRVIS alloquens, quos volebat, sicut volebat.
Et in libris de Trinitate: Missa sunt nobis divini-
tatis VISA CONGRVA peregrinationi nostræ, qui-
bus admoneremur non hinc esse quod quaerimus; sed
illuc ad ipsa esse redendum. Et in eadem supra
objecta secunda quæstione ad Simplicianum:
Quam rabida voluntas Pauli, quam furiosa, quam
caeca! Qui tamen quâ desuper voce prostratus, occur-
rens utique tali viso, quo mens illa & voluntas, re-
fractâ sententiâ, retorqueretur ad fidem. Aliquando
tribuit etiam congruitatem verbis ac sermoni-
bus, quia inter signa quibus fit vocatio, prin-
cipatum tenent. Locum jam statim ex libro
perleverantiae capite decimo quarto vidimus.
Et in libris de doctrina Christiana: Nesther ora-
vit, ut in os eius Deus CONGRVVM sermonem da-
ret; ad movendum videlicet ac persuadendum
Regem. Et libro octavo de Trinitate vocat
bonam locutionem, quæ suaviter docet, & CON-
GRVENTER movet auditorem. Et in sermonibus
de verbis Domini: Adsit misericordia Dei, & ite-
rum à nobis dici faciat, ut vos AUDIRE OPOR-
TET, & nos dicere, hoc est, congruè. Quod ali-
bi dicit: Adjuvet me Deus, ut ea dicam quæ vera
sunt & APTA sunt vobis. Aptum enim & con-
gruum esse, idem sunt. Et in alio sermone:
Vt sic dicam, quomodo vos audire expedit, ut vi-
delicet sequatur assensus voluntatis, & ex
assensione edificatio & profectus, sicut hoc
explicat alibi: Tunc sermo noster CONGRVVS erit,
si in se aliquid edificationis habeat, quod utilitati
animarum nostrarum, Deo vos interiori edificatione
proficiat. Aliquando tribuit istam congrui-
tatem scriptis quoque rerum explicationibus:
nam & illa signa sunt, quibus multos Deus ad
salutem vocat: Quod Dominus præstabit, ut ita
explicem, quemadmodum novit tibi CONGRVERE
ac saluti fidei tuæ. Aliquando tribuit etiam figu-
ris allegoricis quæ in sermone vel scriptis, ad
movendos animos assumuntur. Si quis autem si-
gura similitudinum non tantum de celo & sideribus,
sed etiam de inferiori creatura dicuntur ad dispen-
sationem Sacramentorum, eloquentia quædam est do-
ctrina salutaris, MOVENDO AFFECTV DIS-
CENTIVM ACCOMMODATA. Et quia non
omnes omnibus moventur modis figurisque
dicendi, sed alij alijs pro affectuum diversitate
diversis, hinc salubriter docet, congruitatem
sermonis nostri cum auditoribus à Deo
esse postendam: Cum enim de vnaquaque re qua
secundum fidem, dilectionemque tractanda sunt,
multa sint quæ dicantur, & multi modi quibus di-
cantur, ab eis qui hæc sciunt, qui novit quid ad præ-
sens tempus vel nobis dicere, vel per nos expediat (id
est congruat) audiri, nisi qui corda omnium videt?
Et quis facit, ut QUOD OPORRET, & QVEM-
ADMODVM OPORRET dicantur à nobis nisi in cu-
ius manu sunt & nos & sermones nostri. Nonne
ad ipsum prorsus hic respicit, quod quæstione
secundâ ad Simplicianum, ubi dicit: Quod alius
sic, alius sic moveatur ad fidem. eademque res sæpè
alio modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat,
aliumque

Epist. 29.

Lib. 4. de Trinitate. c. 7.

Lib. 1. c. 2. ad Simplic. in hoc.

Lib. 4. de doctr. Christiana c. 30.

Lib. 8. de Trinitate. c. 4. Serm. 18. de verb. Domini. cap. 4.

Serm. 51. cap. 2.

Serm. 145. de temp. cap. 2.

Serm. 2. de temp. c. 17.

Epist. 243.

Epist. 113. cap. 7.

Lib. 4. de doctr. Christiana c. 15.

lib. 4. de Trinitate. c. 7.

lib. 8. de Trinitate. c. 4.

lib. 4. de doctr. Christiana c. 15.

aliumque moveat, alium non moveat, ideoque modum dicendi CONGRUVM auditoribus persuadendis in Dei à quo potestatis est, esse potestatis? Aliquando tribuit istam congruitatem rebus ipsis externisque Dei vel hominum operationibus. Non solum enim verbis & scriptis, sed factis etiam frequentissime docemur, & si congrua sint, ad aliquid faciendum vel cavendum trahimur. Habent enim res ipsæ, & facta Dei atque creaturarum diversas cum diversis affectibus congruentias atque incongruentias, quas Deus per occultissimas providentiæ suæ vias temporibus locisque oportunis novit adhibere, ut homines ad salutem vocet. Res enim & facta movent suadendo vel dissuadendo potentissime, si personarum & animorum affectibus & circumstantiis congruant.

Hinc est igitur, quod huiusmodi congruitatem seu congruam suadendi movendique vim subinde tribuat poenis ut homines corrigatur. Nam inde est illud quod in illa secunda questione citata de Pharaonis flagellis, dicitur, quod ista demonstratio potentia Dei, & amantia-
Lib. 1. c. 2. ad Simplic.
In expositione quarundam propositio- num epistol. ad Rom. num. 63.
Lib. 11. de gen. ad lit. cap. 11.
Philom.
 tio nominis eius in universa terra, prodest eis ut timeant, ut vias suas corrigant, quibus vocatio talis CONGRUIT. Inde est illud quod alibi eodem sensu dicit, Deum sustinuisse patienter impietatem Pharaonis, donec ad illud tempus perduceretur, quo OPORTUNE in eum vindicta procederet, ad correctionem eorum quos ab errore constituerat liberare & ad cultum suum pietate vocando perducere. Nam ista poenæ demonstratio erat quorundam congrua vocatio. Inde & istud de poenis generaliter: *Non quid malitia eorum vel nequitia Deus auctor est, de quorum iusta poena consulit, QUIBUS HOC MODO consulendum esse constituit? Non utique.* Vt enim ibidem altissimâ consideratione salubriter docet, malos istos eorum salutem Deus deputat, quos in hoc genere ita creavit, ut ad bonum proficere nisi malorum comparatione non possint.

Ista quippe malorum hominum, poenarumque contemplatio, congruentissime est quorundam vocatio ad timorem, ad correctionem, ad animi submissionem, ad gratitudinem. Inde & illud quod in Psalmis dicitur: *Si non blanderetur Deus, nulla esset exhortatio, si non minaretur, nulla esset correctio.* Nam quidam promissis blandientibus, quidam poenarum comminationibus, tanquam congruis vocationibus corriguntur, juxta illud Augustini de poenis infligendis ac disciplinâ servandâ sategentis: *Multi amore, id est, blanditijs, multi timore correcti sunt. Sed per tremorem timoris ad amorem pervenerunt.* Hinc est quod eandem congruitatem subinde ascribat laboribus ad persuadendam hominibus peccati magnitudinem justitiæque custodiam diligentiorum. Nam tractans illud Psalmi sexti: *Sed tu Domine usquequo, sic illam exclamationem ponderat: Quis non intelligat significari animam luculentam cum moribus suis: dum autem dilatam à medico, ut ei persuaderetur, in qua mala se peccando precipitaverit? Quod enim facile sanatur, non multum cavetur. Ex difficultate autem sanationis erit diligentior custodia re-*

cepta sanatur. Itaque statim adijcit quod Deus hoc faciat tanquam BONVS PERSVASOR ANIMARUM, quid mali sibi ipsa pepererit. Nepe quia dissuadendo sanitatem, congruentissimum adhibet persuadendi modum. Qualis & ille, ubi de justitiæ custodiendæ difficultate dicit: *Quare vix tenemus quod facile amissimus? Ne facile recipiendo quod amissimus, discamus perdere quod tenemus. Laborerit homo ut teneat: tenebit ad firmitatem, quod tenuerit post laborem.* Qualis & ille quo permittendo suos etiam electos in deceptionem Hæreticorum aut pseudo-Prophetarum labi, dissuadet eis oportune superbiam, qua de sua sagacitate præsumebant. Qualis & ille, quo tres pueros à camino ac Daniele à leonibus liberando, Regibus Babyloniz congruâ quadam vocatione consuluit, septemque fratres non liberando, Regem Syriæ duriores fecit: *Hos enim eras in occulto iudicio & misericordia Dei, ut illis Regibus eo modo consuleret ad salutem. Antiocho autem Regi, qui Machabæos poenis crudelibus interemit, noluit ita consuleri, sed eorum gloriosissimis passionibus cor duri Regi acriori severitate punxit.* Istis enim & ejusmodi infinitis vocandi modis utitur Deus, non solum per scripta vel verba, sed, ut diximus, etiam per facta, sive hominum, sive sua, quæ vel congruant eis, quibus ad salutem consulit, vel non congruant, quibus ita non esse consulendum occultâ providentiæ suæ severitate constituit. Sed omnes isti modi quamvis etiam in ipsa phantasia & intelligentia, sive dormientium, sive vigilantium per congrua visa vel aliter fiant, extrinsecus tantum voluntatem feriunt, non intrinsecus ipsos ejus motus operantur. Hoc est enim propriè gratiæ Dei, quæ si deserit, frustra adhibetur quicquid adhibetur; sicut frustra plantatur & rigatur nisi incrementum dederit Deus.

Ex his itaque satis superque constare arbitror, congruitatem quam Augustinus passim in scriptis suis vocationi & suasioni & similibus ascribit, non esse nili vocationis & suasionis externæ, hoc est, extra voluntatem agentis partes suas: ac proinde absone obortoque collo ad gratiam illam internam voluntatis trahi; ut genus gratiæ medicinalis novum habeatur, cui quantum ad influxum actuale voluntas suâ indifferentiâ dominetur. Nam, ut ante etiam dixi, nunquam in scriptis suis universis Augustinus illam Christi internam gratiam, CONGRUAM appellavit, multo minus INCONGRUAM, Quod aliqui recentiores ausi sunt. Cujus rei si quis radicem scire velit, meminisse debet, nullam gratiam actualem ab Augustino pro illa vera Christi gratia agnosci, quam tanquam medicus infirmæ voluntati attulit, nisi quæ agit & peragit effectum: omnis alia qualicumque fuerit ab ipso ad legem doctrinamque relegatur. Ex quo nascitur, ut si nomen congrui vel incongrui usurpandum esset, omnis Christi gratia deberet potius dici congrua, quia omnis omnino efficit ut voluntas sive tenuiter sive fortiter velit, quemadmodum supra diximus.

mus. Vnde quodam loco dicit Augustinus: *Gratia vero Dei semper est bona.* Et effectum ejus adæquatam duplicem, videlicet voluntatem seu volitionem infirmam ac fortem statim explicans: *Et per hanc, inquit, etiam fit, ut sit bona voluntatis, cum prius fuerit voluntatis male.* Per hanc etiam fit, ut ipsa bona voluntas, que iam esse capit, augeatur & tam magna fiat, ut possit divina implere mandata que voluerit, cum valde perfectus voluerit. Vbi quod dixit gratia Dei semper est bona, non alium sensum habet, nisi quod semper hominem efficiat bonum & consequenter semper congrua sit & congruè moveat voluntatem. Nimirum quia semper voluntatem determinat ad influendum iecum, non à voluntate ad influendum determinatur. Hanc sine perpetuam gratiæ cum effectu secuturo congruitatem, si ita vocare libet, satis indicavit Augustinus, quando gratiam non semel Apostolicè phrasi **INCREMENTVM** appellat, quemadmodum & in præcedentibus declaravi. Incrementi enim ratio non potest ab effectu voluntatis realiter consequente separari, quemadmodum hoc in arboribus manifestum est. Si enim homine extrinsecus congruè plantante, Deus intrinsecus dat incrementum, re ipsa crescit quod plantatum est. Congruitas enim prædicationis seu vocationis ita se habet ad motum voluntatis bonam, sicut congruitas plantationis ad accretionem ejus quod feritur: quarum utraque quidem valde ad producendos effectus istos utilis est & potè necessaria, sed ab illis tamen separari potest, si Dei desit operatio, qua intrinsecus incrementum tribuit, sive per naturam sive per gratiam. Nam inde est illud celeberrimum Augustini, *Agnoscamus gratiam que facit prodesse doctrinam*, hoc est, quæ incrementum tribuit.

Ex his jam subluceat secunda causa, cur, etiam si concederemus in ista secunda ad Simplicianum quæstione **CONGRVAM** dici vocationem internam, vel potius externam, prout internam vocationem sibi conjunctam habet

(nimis enim est manifestum quod de sola interna gratia non loquatur) nihil tamen pro Neotericorum opinione sequeretur. Diceretur enim hominem vocare congruè seu congruenter, quia causam adhibet accommodatam ad illum effectum quem vult, concurrente voluntate, producere: sicuti Deus rebus omnibus producendis causas congruas instituit. Consequenter igitur Deus diceretur ita vocare, *quomodo aptum est eis qui sequuntur vocationem: vel, quomodo aptum est, ut moveantur; quomodo scit et congruere ut vocantem non respiciat, quia novit efficaciam suæ vocationis, quæ ex externo signo & inspiratione constat; qua sic vocat alios ut vorando convertat, alios ut votando roboret, & fortissimos reddat.* Quæ locutio similis esset, ac si diceretur, Christus ita vocavit filium viduæ & Lazarum, quomodo sciebat esse suscitandos. Non enim hoc intelligeretur, vel de sola interiori operatione, qua vitæ reddebantur, nec de sola exteriori vocatione, vel de aliqua præscientia conditionata, sed de utraque vocatione simul unam completam causam constituentem suscitationis, eujus vim ita pervenit Deus, ut inde effectus infallibiliter secutus sit. Inter istos autem duos solutionis modos, ista differentia est, quod juxta priorem, congruitas externæ vocationis respicit affectus quos gratia inspirat tanquam terminum congruitatis, nam per istos homines vicissim congruit, & contemperatur vocationi, prout Augustinus loquitur, *ut eam capiat, eique sequenda sit, idoneus.* Juxta posteriorem verò, congruitas externæ internæque vocationis respicit ipsum voluntatis motum seu effectum vocationis qui intenditur, & affectibus illis inspiratis naturâ posterior est tanquam terminus congruitatis. Tunc enim dicitur congrua vocatio, non quia inspiratis affectibus contemperata, sed quia conveniens est movendæ voluntati, ut aut velit, aut fortius velit: cujus motionis causa est illa affectuum novorum inspiratio, tanquam videlicet ipsa interior vocatio. Sed de congrua vocatione satis

CAPVT XXXIII.

Alia difficultas tollitur ex duobus æqualiter tentatis, ex libro duodecimo de Civitate Dei.

OBIECTVR alius ex libro 12. de Civitate Dei locus, ubi docet August. solam libertatem voluntatis esse causam voluntatis malæ. Ponit enim duos equaliter affectos animo & corpore videre unius corporis pulchritudinem, quæ visâ unus eorum ad illius præsumendum moveatur, alter in voluntate pudica stabili perseveret. Addit inferius eos etiam eadem tentatione pulsari: Nam ut hoc quoque impedimentum ab ista quæstione tollatur, si eadem tentatione ambo tententur, & unus ei cedat atque consentiat; alter idem, qui fuerat perseveret, quæ posita circumstantiarum æqualitate subjungit: *Quid*

aliud apparet nisi unum voluisse, alterum noluisse à castitate deficere? Vnde nisi propria voluntate, ubi eadem fuerat in utroque corporis & anima affectio? Amborum oculis pariter visa est eadem pulchritudo: ambobus pariter instituta tentatio? Ex quibus colligunt re ipsa fieri posse, ut eum eadem omnino gratia, unus velit, alter nolit, non alia videlicet ex causa, nisi ex sola libertate & indifferentia voluntatis, utpote cujus sit, hic & nunc gratiam ad influendum determinare, vel non determinare ut ipsi loquuntur. Ex quo consequi videtur, etiam nunc gratiam relinquere in libero arbitrio, utpote quæ tribuat

Vide Franciscus Suarez, lib. 3. de concupiscentia. c. 20.